

Mitteametlik ümberkirjutus Riigikohtu otsusest.
Allikas: 1925. aasta Riigikohtu otsused. Tartu, „Õiguse“ väljaanne, 1925, lk. 78

Nr. 42.

ADMINISTRATIIV-OSAKOND.

3. novembril 1925. a.

Vladimir Tšumikovi kaebus E. V. siseministri otsuse peale 2. V. 1923. a. nr. 1152 all kaebaja Eesti riikkondsusest väljaheitmise asjas.

Eesistuja osakonna juhataja P. Puusep, ettekandja riigikohtunik M. Taevere, Riigikohtu prokuröri k. t. K. Luud.

2. mail 1923. a. nr. 1152. all tegi siseminister järgmise määruse: „20. aprillil 1920. a. pööras Vladimir Aleksandri p. Tšumikov siseministri poole palvega, teda kui Eesti Vabariigi maa-alal põlist elanikku maksvate seaduste põhjal Eesti Vabariigi kodanikuks tunnistada. Tõendustena pani ta muu seas ette Tallinna Vene Nikolai kiriku tunnistused, millest näha, et tema isa ja vanaisa olid Tallinna teise gildi kaupmehed.

Oma palvekirjas tõendas Tšumikoff, et tal avanenud kodumaale tagasituleku võimalus alles augustikuul 1919. a.

20. aprillil 1920. a. võeti Tšumikoff siseministri resolutsiooni põhjal vastu ja anti talle 31. juulil 1920. a. Siseministeeriumi poolt riikkondsuse tunnistus nr. 15166. all välja. Tol ajal maksva „Maanõukogu määruse Eesti demokraatliku Vabariigi kodakondsuse kohta“ (R. T. nr. 4—1918. a.) § 1 põhjal loeti ainult need isikud juba tähendatud määruse järele Eesti Vabariigi kodanikkudeks, kes elavad Eesti demokraatliku Vabariigi piirides, kuni 1918. a. veebruarikuu 24. päevani endise Vene riigi alamluse olid ning Eesti demokraatliku Vabariigi osadest pärit või kohalikkude elanikkude nimekirjas seisid, mis endise Vene riigi asutiste poolt siin maal ehk selle maa jaoks peeti (Vene Sead. Kogu IX k. seisuslikud seadused — sv. zak. o sostojanijah — 1889. a. väljaanne, § 858). Kõiki teisi isikuid, kui nad vastasid § 2. ja 6. nõuetele, võis tähendatud §§-des kindlaks määratud korras vastu võtta. Nimelt võis § 2. järele riikkondsusele vastu võtta isikuid, kes, kui nad ka § 1-se p. 3-le ei vasta, aga endise Vene riigi alamluses olid ning ühe aasta jooksul tähendatud määruse väljaandmise päevast arvates, s. o. 4. detsembrist 1918. a. sellekohase teadaande kohalikule Maakonna- või Linnavalitsusele esitasid. § 6. järele võisid riikkondsust omandada isikud, kes kuni palve esitamiseni vähemalt viis aastat Vabariigi piirides alaliselt on elanud. Kuna aga V. Tšumikov ei vasta § 1. nõuetele, sest et ta ei elanud tähendatud Maanõukogu määruse väljakuulutamise päeval Eesti Vabariigi piirides, ei seisnud ka seisuslikes nimekirjades (valla hingekirjades, linna maksukogukonna nimekirjades ega aadlimatriklites), ei esitanud § 2-ses tähendatud aja jooksul, s. o. kuni 4. detsembrini 1919. a. teadaannet ega vasta ka § 6-nda nõuetele, siis puudus Tšumikovi Eesti Vabariigi riikkondsusse vastuvõtmiseks igasugune seaduslik alus, ja siseministri resolutsioon 26. aprillist 1920. a. tuleb kui seadusevastane ära muuta.

Ülal ettetoodud asjaolusid arvesse võttes otsustasin: Siseministri resolutsioon 26. aprillist 1920. a. Vladimir Tšumikovi riikkondsusse vastuvõtmise asjus ära muuta kõikide tähendatud resolutsioonist olenevate tagajärgedega.”

Riigikohtule antud kaebuses palub Vladimir Tšumikov tühistada ülal-ettetoodud siseministri otsuse 2. maist 1923. a., sest 1) siseministril ei olevat õigust olnud oma eelkäija siseministri otsust tühistada, 2) ei olevat siseminister võinud kaebajalt seaduslikus korras omandatud riikkondsuse õigusi mingil viisil ära võtta, 3) olevat ta seaduses ettenähtud

korras Eesti riikkondsusse vastu võetud ja 4) olnud tema suhtes kõik need tingimused olemas, mis maksev seadus nõuab, et Eesti riikkondsusse astuda.

Käesoleva asja arutanud ja prokuröri arvamise kuulanud, leiab Riigikohus, et kaevatud siseministri otsus 2. maist 1923. a. tuleb tühistada järgmistel põhjustel:

Kubermangu As. Sead. (V. S. K. II k.) § 174. keelab ametiasututele ära peale seaduses täpsalt äranäidatud juhtumuste oma otsuseid ümber otsustada ja tühistada. Sellesama paragrahvi märkuses on ette nähtud, missugusel korral võivad ametiasutised oma otsuseid ümber otsustada ja tühistada; nimelt võib see sündida, kuni otsus ei ole veel kuulutatud või ei ole alla kirjutatud. Adm. K. K. § 25. on aga ette nähtud, et ametiasutis võib ka oma otsuseid ja korraldusi muuta ja tühistada, ja siis langeb administratiiv-kaebuse alus ära ja kohus lõpetab asja. Administratiivse-kohtukorra § 25. sisust võib järeldada, et otsus, millega administratiiv-asutis kaevatud otsuse muudab või tühistab ja mille tagajärjel kaebuse alus ära langeb ning asi lõpetamisele kuulub, võib ainult niisugune olla, millega kaebaja nõudmine rahuldatakse. Kuid maksev seadus ei näe ette seda, et administratiiv-asutised võiksid oma otsuseid, millega kodanikkude nõudmised olid rahuldatud ja mis asjaosalistele teada antud, tagantjärele jälle muuta nende kahjuks, vaid V. S. K. 2 k. § 174., nagu eespool tähendatud, keelab just tehtud otsuseid ametiasutistel muuta, välja arvatud need juhtumused, mis seaduses täpsalt ära näidatud.

Nagu asjatoimetusest näha, oli kaebaja Vladimir Aleksandri p. Tšumikov 1920. a. Maanõukogu poolt 26. novembril 1918. a. vastu võetud „Eesti demokraatliku Vabariigi riikkondsuse kohta käiva määruse“ (R. T. nr. 4—1918. a.) põhjal Eesti Vabariigi kodaniku õigused omandanud ja sellest õiguste omandamisest vastavalt nimetatud määruse § 2. nõuetele R. T. 21. juulist nr. 97/98. — 1920. a. (lht. 781) avalikult teada antud. Sellest avaldamispäevast algas Vladimir Tšumikovi suhtes Eesti Vabariigi riikkondsus (§ 2). Samuti ka Riigikogu poolt 27. okt. 1922. a. vastuvõetud Kodakondsuse Seaduse (R. T. nr. 136—1922. a. § 2. p. 1. järele peab Vladimir Tšumikovi Eesti Vabariigi kodanikuks lugema. Ei anna ka 1922. a. 27. okt. Kodakondsuse Seadus ega ükski teine seadus siseministrile õigust tagantjärele tühistada endisi juba jõusse astunud riikkondsusse vastuvõtmise otsuseid ühes kõigi neist otsustest olenevate tagajärgedega. Sellepärast talitas siseminister ära muutes 2. mail 1923. a. siseministri resolutsiooni 26. aprillist 1920. a. Vladimir Tšumikovi riikkondsusse vastuvõtmise asjas kõikide tähendatud resolutsioonist olenevate tagajärgedega, ilma seadusliku aluseta, mispärast kaevatud siseministri otsus 2. maist 1923. a. ei või jõusse jääda ja tuleb tühistada.

Neil põhjustel ja Adm. K. K. § 21. ja 22. p. 2. põhjal **otsustas** Riigikohus: Siseministri otsus 2. maist 1923. a. nr. 1152. all tühistada.